

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleği ile İlgili Düşünceleri ve Duygusal Zekâ Arasındaki İlişki

The Relationship Between Nursing Students' Emotional Intelligence and Thoughts on the Profession

Yeşim CEYLANTEKİN, Dilek ÖCALAN

ÖZ

Çalışma, öğrencilerin meslekleri ile ilgili düşünceleri ile duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı. Araştırmanın evrenini, Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan 375 öğrenci oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmedi. Gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler örnekleme oluşturdu. Veri toplama aracı olarak sosyo-demografik özellikleri ve meslekle ilgili düşüncelerini kapsayan "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği" kullanıldı. Veriler SPSS 20 paket programında değerlendirildi. Verilerin analizinde frekans, yüzdelik, Pearson Korelasyon, Mann Whitney, Kruskal Wallis H testi kullanıldı. Öğrencilerin Duygusal Zekâ Ölçeği toplam puan ortalamaları 145 ± 18.2 'dir (min=93, max=190). Alt ölçek puanları; İyimser (ruh hâlinin düzenlenmesi) 24.06 ± 8.35 , Duyguların Değerlendirilmesi 20.50 ± 6.20 , Duyguların Kullanımı 18.50 ± 7.00 olarak bulundu. Dördüncü sınıf öğrencileri duygusal zekâ için en yüksek puanlara sahipti ($M = 154.62$, $SD = 12,32$). Hemşirelik mesleğini seçtiği için kendini mutlu hisseden öğrencilerin iyimserlik puanları arasında anlamlı pozitif güçlü bir ilişki bulundu ($p < 0.01$, $r = 0.070$). Mesleğini bir başkasına öneren öğrencilerin iyimserlik durumları arasında anlamlı pozitif yönde güçlü ve duygularını kullanımı arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$, $r = 0.64$; $p < 0.01$, $r = 0.022$). Öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği toplam puan ortalamaları düşüktür. Öğrencilerin duygusal zekâlarının geliştirilmeye ihtiyaç olduğu sonucunu düşündürdü. Hemşirelik müfredat programında duygusal zekâyı geliştirmek için yeni adımlar atılmasına ve teorik ya da uygulamalara yönelik olarak yeni derslerin eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Duygusal zekâ, Hemşirelik mesleği, Hemşirelik öğrencileri

ABSTRACT

The study was carried out descriptively to determine the relationship between students' thoughts about their profession and their emotional intelligence. The universe of the research was 375 students studying in the nursing department of the Faculty of Health Sciences. Sample selection was not made in the study. Students who agreed to participate in the study voluntarily formed the sample. "Introductory Information Form" and "Revised Schutte Emotional Intelligence Scale" covering socio-demographic characteristics and professional thoughts were used as data collection tools. The data were evaluated via SPSS 20 package program. Frequency, percentage, Pearson Correlation, Mann Whitney, Kruskal Wallis H test were used to analyze the data. Students' Emotional Intelligence Scale total mean score is 145 ± 18.2 (min=93, max =190). Subscale scores; Optimistic (mood regulation) was found as 24.06 ± 8.35 , Evaluation of Emotions as 20.50 ± 6.20 , Use of Emotions as 18.50 ± 7.00 . Fourth grade students had the highest scores for emotional intelligence (M

Ceylantekin Y., & Öcalan D., (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleği ile ilgili düşünceleri ve duygusal zekâ arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(3), 531-538. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.413>

Yeşim CEYLANTEKİN (✉)

ORCID ID: 0000-0003-3410-9496

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye
Afyonkarahisar University of Health Science, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Afyonkarahisar, Turkey
ceylan-tekin@hotmail.com

Dilek ÖCALAN

ORCID ID: 0000-0001-8986-6449

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye
Afyonkarahisar University of Health Science, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Afyonkarahisar, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 07.07.2020

Kabul Tarihi/Accepted : 10.12.2020

= 154.62, SD = 12.32). A significant positive correlation was found between the optimism scores of the students who felt happy because they chose the nursing profession ($p < 0.01$, $r = 0.070$).

A positive but strong correlation was found between the optimism status of the students who suggested their profession to someone else, and a significant but weak relationship was found between the use of their emotions ($p < 0.01$, $r = 0.64$; $p < 0.01$ $r = 0.022$). Students' emotional intelligence total score is low. The study suggests that students' emotional intelligence needs to be improved. It is thought that it would be beneficial to take new steps to improve emotional intelligence in the nursing curriculum and to add new lessons for theoretical or practical practices.

Keywords: Emotional intelligence, Nursing profession, Nursing students

GİRİŞ

Duygusal zekâ kişinin kendisinin ya da başkalarının üzüntü, korku ve mutluluğu içinde barındıran bilişsel bir durum, bilişsel ve duyuşsal verilerini ayırabilme ve bu bilgileri düşünce ve duygularda kullanabilen zekâ süreci olarak tanımlanmıştır (Abe et al., 2013; Tuncer & Demiralp 2016).

Duygusal zekânın boyutları kendine güven, kendini kontrol etme, duygusal farkındalık ve empatiyi içerir. Duygusal zekâ kişinin empati yeteneğinin artmasına dolayısıyla doğru iletişim teknikleri kullanabilmesine, öfke kontrolü ve stresle baş etme yöntemlerini kullanabilmesine olanak sağlar (Abe et al., 2013; Yeniçeri et al., 2015, Çetin&Baldemir, 2015; Tuncer & Demiralp, 2016).

Duygusal zekâ kavramı yeni bir kavram olmakla birlikte bireysel ve toplumsal sorunların çözümünde ve yaşam kalitesinin artırılmasında oldukça etkili olabileceği yönünde tüm Dünya'da ilgi odağı hâline gelmiştir (Şen, 2018). Duygusal zekâ gelişimi noktasında herhangi bir eksiklik kişinin hem sosyal hem de mesleki performansında değişime neden olmaktadır. (Kılıç et al., 2017).

Duygusal zekâ, psikoloji literatüründe varolan ve hemşirelik bakım kalitesi ile ilgili olduğu düşünülen bir konudur (Snowden et al., 2015). Duygusal zekânın kişilerin verimliliğini etkilediği belirlenmiştir. Bu bağlamda son zamanlarda, duygusal zekâ ile klinik karar verme ilişkilendirmiştir. Duygulanım durumları mesleki riskli durumlarda karar verme yetisini olumsuz etkilemektedir. Kararlar öfke veya çatışma durumu ile birleştiğinde duygular, bilişsel durumu tehlikeye sokabilir (Kozłowski et al., 2017). Modern sağlık sisteminde klinik karar verme yetisi yüksek, stresle baş edebilen, kaliteli hasta bakımı sunan, doğru iletişim kurabilen ve empati yeteneği iyi olan hemşirelere olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. (Sevindik et al., 2012; Dooley et al., 2019).

Hemşirelik eğitimi bilgi ve beceri odaklıdır. Ancak öğretim yollarından ziyade eleştirel bir eğitim anlayışı kazandırılması ön plandadır (Snowden et al., 2015). Etkin bir kişiler arası ilişki kurabilmek için de, duyuşsal becerilerin kullanılabilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte hastalardaki olumlu gelişmeler de, hemşirelerde mesleki doyum sağlamaktadır. Ayrıca, hemşirelik mesleğini icrâ eden kişilerin hastalarla kişilerarası iletişim kurmayı gerektirmesi ve ekip iş birliği içinde olması, duyuşsal alan becerilerini etkin şekilde kullanılmasını gerektirmektedir. Gelişmiş duygusal zekâ becerisine sahip olan hemşirelerin stresli bir durumla karşılaştığında bu durumun üstesinden gelebildikleri,

problem çözme yetilerinin iyi olduğu, iş motivasyonlarının yüksek ve bunun sonrasında da iş doyumlarının arttığı belirtilmektedir (Şişman & Buzlu, 2016). Global olarak ise duygusal zekâ hemşireliğin merkezi olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle de hemşirelik müfredatının merkezinde olması görüşü yaygındır (Dooley et al., 2019).

Duygusal zekâ gelişimi hemşirelik eğitiminde, kaliteli bakım, problem çözme, karar verme, iletişim becerileri, mesleki beklenti ve farkındalık gibi birçok konuda öğrencilerin edinmesi gereken önemli bir konu olmasına rağmen, müfredat ve farkındalık programlarında bunu geliştirici dersler oldukça yetersizdir. Literatür taramalarında hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ durumları değerlendiren çalışmalar mevcuttur ancak hemşirelik mesleği hakkındaki düşünceleri ile duygusal zekâyı ilişkilendiren ve Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği'ni kullanan çalışmaya rastlanmamıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılan çalışmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerden oluşmuştur. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiştir. Çalışmanın yapıldığı tarihlerde öğrenim gören ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 375 hemşirelik öğrencisi çalışmaya dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, literatür taranarak hazırlanmış öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve mesleğe yönelik düşüncelerini içeren sorulardan oluşan "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği" kullanılmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu:

Literatür ışığında, araştırmacılar tarafından hazırlanan formda öğrencilerin yaş, cinsiyet, okuduğu sınıf, ailesinin öğrenim, meslek ve gelir durumu, ailenin çocuk yetiştirme tarzı, hemşirelik mesleğini sevme, meslekte okulunu bitirdikten sonraki aşamada amacı gibi hemşirelik mesleğine yönelik düşüncelerini içeren 28 soru yer almaktadır.

Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği (Schutte Emotional Intelligence Scale):

Mayer ve Salovey'in (1990), duygusal zekâ modeline dayanarak

oluşturulmuş 33 maddelik bir ölçektir. Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim tarafından geliştirilen 33 maddelik Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği'nin, Austin, Saklofese, Huang ve Mc Kenney tarafından 41 madde olarak yeniden düzenlenmiştir. Schutte (1998), ölçeği tek boyutlu olarak ele almıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı alpha 0.90 olarak hesaplanmıştır (Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden&Dornheim, 1998). Ölçek, Tatar ve arkadaşları tarafından 2011 yılında Türkçeye çevrilmiştir. Ölçek, İyimser (Ruh Hâlinin) Düzenlenmesi, Duyguların Değerlendirilmesi ve Duyguların Kullanımı olmak üzere üç boyutta değerlendirilmiştir (Tatar, Tok & Saltukoğlu, 2011). Bu çalışmada ise Cronbach Alfa değeri 0.82 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında, öğrencilerin yazılı izni alınarak, gönüllülük esas alınmıştır. Anket formları hakkında öğrencilere bilgi verilerek sınıf ortamında formları doldurmaları için süre verilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatistiksel analizi SPSS 20.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdeler, frekans, Pearson korelasyon analizi, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler, ölçek ve alt grup puanları karşılaştırmalarında iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin Duygusal Zekâ Ölçeği ve alt gruplarına etkisi ikili gruplarda t testi ile değerlendirilip, tanımlayıcı özellikler yüzdeler olarak gösterilmiştir. İstatistiksel anlamlılık olarak $p < 0.05$ değeri önemli kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik İzni

Araştırmaya katılan öğrencilerden "Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu" ile yazılı onamları ve araştırmanın yürütülebilmesi için Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (13.04.2013 tarih 28617 sayılı) ve Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan izin yazıları alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması 20 ± 3.4 , %74.1'i kadın, %42.1'i 1.sınıf öğrencisi, tamamına yakını bekâr ve %42.4'ünün ailesi büyükşehirde yaşamaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamı duygusal zekâyâ yönelik herhangi bir ders almadığını belirtmiştir (Tablo1). Hemşirelik öğrencileri mesleğini bundan sonraki süreçte olumlu yönde geliştireceğini düşünmekte, yarından fazlası da hemşirelik mesleğini seçtiği için mutlu hissetmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı sosyal ve mesleki iletişimde sorun yaşamadığını belirtmiştir (Tablo 2).

Öğrencilerin Duygusal Zekâ Ölçeği (DZÖ) toplam puan ortalamalarının 145 ± 18.2 (min=93,max=190, alt ölçek puanları; İyimser (ruh hâlinin düzenlenmesi) 24.06 ± 8.35 , Duyguların Değerlendirilmesi 20.50 ± 6.20 , Duyguların Kullanımı 18.50 ± 7.00 olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Duygusal zekâ puan ortalaması ile sosyo-demografik özelliklerden olan medeni durumu, yaşanan yer, ailenin gelir durumu, ailenin yetiştirme tarzı ve ebeveynlerin birlikte yaşamasına

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri (n=375)

Sosyo-Demografik özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kız	278	74.1
Erkek	97	25.9
Yaş		
18-21 yaş	337	89.9
22-25 yaş	33	8.8
26 yaş ve üzeri	5	1.3
Sınıf		
1.sınıf	158	42.1
2.sınıf	92	24.5
3.sınıf	89	23.7
4.sınıf	36	9.6
Medeni durum		
Bekâr	370	98.7
Evli	5	1.3
Yaşadığı yer		
Köy	55	14.7
İlçe	21	5.6
Merkez	140	37.3
Büyükşehir	159	42.4
Anne eğitim düzeyi		
Okur yazar değil	11	2.9
Okur yazar	18	4.8
İlkokul	179	47.7
Ortaokul	97	25.9
Lise	48	12.8
Üniversite ve üzeri	22	5.9
Baba eğitim Düzeyi		
Okur yazar değil	8	2.1
Okur yazar	9	2.4
İlkokul	94	25.1
Ortaokul	79	21.1
Lise	108	28.8
Üniversite ve üzeri	77	20.5
Duygusal zekâ ile ilgili ders alma durumu		
Evet	31	8.3
Hayır	344	91.7
Akademik Ortalama		
2 ve altı	14	3.7
2 üzeri	291	77.6
3-3.49	66	17.6
3.50 ve üzeri	4	1.1
Ailenin yetiştirme tarzının tanımı		
Koruyucu	207	55.2
İlgili	219	58.4
İlgisiz	2	0.5
Otoriter	94	25.1
Baskıcı	28	7.5
Eleştirici	37	9.9
Özgüven azaltıcı	13	3.5
Adil ve demokratik	149	39.7
Sevgisini gösteren	246	65.6
Serbest	73	19.5
*Bu soruda öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.		

Tablo 2: Öğrencilerin Hemşirelik Mesleği ile İlgili Düşünceleri (n=375)

Hemşirelik Mesleği ile İlgili Düşünceleri	n	%
Hemşirelik mesleğine yönelme nedeni		
Kendi isteğim ile	170	45.3
Tamamen aile baskısı ile	26	6.9
Akraba ve arkadaş yönlendirmesi ile	25	6.7
Medya	2	0.5
İş bulma kolaylığı olduğu için	106	28.3
İstedğim mesleğe puanım yetmediği için	46	12.3
Hemşirelik mesleğini seçtiği için mutlu olma durumu		
Evet	196	52.3
Hayır	44	11.7
Emin değilim	135	36.0
Meslekte okulu bittikten sonraki amacı		
Hemşire olmak	240	64.0
Formasyon alıp öğretmen olmak	18	4.8
Akademisyen olmak	89	23.7
Hemşirelik mesleğini yapmayı düşünmüyorum	28	7.5
Klinikte çalıştığı birimlerin mesleği icra etmedeki etkisi		
Olumlu	324	86.4
Olumsuz	51	13.6
Mesleğin geleceği ile ilgili düşünceleri		
-Hemşirelik mesleğinin olumlu yönde gelişeceğini düşünüyorum	109	42.6
-Hemşirelik mesleğinin, sağlık çalışanlarının önyargılarına bağlı olarak gelişmeyeceğini düşünüyorum	35	13.7
-Hemşirelik mesleğinin toplumun bakış açısı nedeni ile gelişmeyeceğini düşünüyorum	53	20.7
-Hemşirelik mesleğini, öğrenci hemşirelerin olumlu yönde geliştirebileceğini düşünüyorum	52	20.3
-Hemşirelik mesleğinin yeterince gelişmiş olduğunu düşünüyorum	7	2.7
Mesleğini bir başkasına önerme durumu		
Evet	251	66.9
Hayır	124	33.1
Kişisel (sosyal) hayatında iletişim sorunu yaşama durumu		
Evet	81	21.6
Hayır	294	78.4
Klinikte hastalar ile iletişim sorunu yaşama durumu		
Evet	72	19.2
Hayır	303	80.8
Klinikte yaşadığı sorunlar karşısında tutumu		
Sinirlenirim	66	17.6
Ağlarım	31	8.3
Arkadaşlarımla paylaşırım	115	30.7
Klinik hemşireleriyle paylaşırım	157	41.9
Hocalarımla paylaşırım	186	49.6
Hakkımı savunurum	165	44
Sessiz kalırım	10	2.7
Sınıfta/klinikte kendini tanımlaması		
Lider	120	32.0
Pasif	53	14.1
Kararsız	202	53.9

Tablo 2: Devam

Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri	n	%
Bakım verdiği hastada ölüm gerçekleştiğinde tepkisi		
Ağlarım	31	8.3
Üzülürüm	218	58.1
Doğal karşılarım	126	33.6
Tepki vermem		
Bakım verdiği hastanın iyileştiğini görünce hisleri		
Mutlu olurum	330	88.0
Görevim olarak görürüm, bir şey hissetmem	45	12.0
Genel olarak psikolojik durum tanımı		
İyi seviyede	128	34.1
Orta seviyede	165	44.0
Kötü seviyede	55	14.7
Kararsız	27	7.2

Tablo 3: Öğrencilerin Duygusal Zekâ Ölçeği Puan Ortalamaları (n=375)

DZÖ Alt Ölçekleri	$\bar{x} \pm SS$
İyimser (Ruh Hâlinin) Düzenlenmesi	24.06±8.35
Duyguların Değerlendirilmesi	20.50±6.20
Duyguların Kullanımı	18.50±7.00
Toplam Ölçek Puanı	145±18.2

ilişkin değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Duygusal zekâ puan ortalaması ile yaş, cinsiyet ve okuduğu sınıf arasında ise anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4).

Hemşirelik mesleğini seçtiği için kendini mutlu hisseden öğrencilerin iyimserlik puanları arasında anlamlı pozitif yönde güçlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.070$). Okulu bittikten sonra hemşirelik mesleğine devam etmek isteyenlerin duygularını değerlendirmesi arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur ($p<0.01$, $r=0.003$) Mesleğini bir başkasına öneren öğrencilerin iyimserlik durumları arasında anlamlı pozitif yönde güçlü ve duygularını kullanımı arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki bulunmuştur ($p<0.01$, $r=0.64$; $p<0.01$ $r=0.022$). Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerde yaşadığı iletişim sorunları ve mesleki anlamda yaşadığı ilişkiler ile duygusal zekâ alt puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 5).

Kendini lider olarak tanımlama ile duygusal zekâ ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0.064$). Hemşirelik mesleğini severek yapma durumu ile duygusal zekâ ölçeği ortalaması arasında da bir ilişki bulunmamıştır ($r=-0.177$). İyimser (Ruh Hâlinin Düzenlenmesi) ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$; $r=0,204$). Başka bir ifade duygusal zekâ boyutlarından olan iyimserlik ile cinsiyet arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmuştur.

TARTIŞMA

Çalışmada duygusal zekâyı etkileyen değişkenler ve öğrencilerin hemşirelik mesleği ile ilgili düşüncelerinin duygusal zekâ

Tablo 4: Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Ölçeği Sosyo-demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Sosyo-demografik Özellikler	DZÖ Puanları Mean (SD)	KW-U/p
Cinsiyet		
Kadın	144.5 (12.11)	U=6080.000 P=0.004
Erkek	135.2 (11.54)	
Yaş		
18-21	140.21 (12.33)	KW=5.221 P=0.600
22-25	143.00 (13.41)	
26 ve üzeri	148.49 (13.78)	
Sınıf		
1.sınıf	142.15 (16.42)	KW=5.876 P=0.014
2.sınıf	150.38 (16.15)	
3.sınıf	143.22 (15.68)	
4.sınıf	154.62 (12.32)	

ile olan ilişkisi incelenmiştir. Duygusal zekâ ile kişinin yaşı arasında doğrusal bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan sınıf arttıkça duygusal zekâ puanı ortalamasının artmasının yaşın artmasıyla birlikte, kişisel deneyimlerin artmasına da bağlı olduğu düşünülmektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda yaş değişkeninin duygusal zekâ seviyesini etkilemediği de her yaşta geliştirilen bir kavram olduğu belirlenmiştir (Yılmaz & Özkan 2011; Yeniçeri et al., 2015). Literatürde tutarlı kavramsal zekâyı rağmen duygusal zekânın ölçüldüğü, yaşla birlikte arttığını belirten farklı sonuçlara rastlanmıştır (Snowden et al., 2015). Klinik hemşirelerinde yapılan çalışmada ise yaş ile duygusal zekânın olumsuz etkilendiği görülmektedir (Tuncer&Demiralp, 2016).

Bazı araştırmalar kız öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğunu vurgulamaktadır (Erdoğan, 2008; Sevindik et al., 2012; Snowden et al., 2015; Hajibabae et al., 2018; Stiglic et al., 2018). Erkek öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin kız öğrencilerden yüksek olduğu belirten çalışmalar da mevcuttur (Ikiz ve Totan, 2012; Şen 2018). Ancak

Tablo 5: Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Ölçek Puanlarının Hemşirelik Mesleğine Yönelik Düşünceleri Arasındaki İlişki

	Meslekle İlgili Düşünceleri	Spearman-Korelasyon Katsayısı	Mesleği kendi isteği ile seçmesi	Hemşirelik mesleğinde mutlu olma durumu	Okul bittikten sonra hemşire olarak mesleğe devam etmek istemesi	Mesleğini bir başkasına önerme durumu	Kişilerarası yaşadığı iletişim sorunları	Mesleki hayatta yaşadığı iletişim sorunları	Klinikte kendini tanımlaması
DZÖ	İyimser (Ruh Hâlinin) Düzenlenmesi	p	0.071	0.001**	0.011	0.000**	0.016	0.032	0.182
		r	0.019	0.070	0.020	0.064	0.219	0.068	0.032
	Duyguların Değerlendirilmesi	p	0.522	0.822	0.001**	0.053	0.075	0.274	0.043
		r	-0.120	-0.157	-0.003*	-0.015	-,0130	-0.134	-0.230
	Duyguların Kullanımı	p	0.075	0.788	0.514	0.002	0.151	0.070	0.007
		r	-0.117	-0.126	-0.112	-0.022*	-0.032	-0.028	-0.243

Pearson Korelasyon Analizi Anlamlılık Düzeyleri ** $p < 0.01$ * $p < 0.05$.

bazı araştırmalarda, cinsiyet ile duygusal zekâ ve alt ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (Yılmaz & Özkan 2011; Erigüç et al., 2014; Kılıç et al., 2017; Okumuş&Uğur, 2017; Çankaya&Eriş, 2020). Çalışmamızda ise, cinsiyet farkının duygusal zekâ puan ortalamasını değiştirdiği ve kadınların duygusal zekâ puanlarının erkeklerden anlamlı oranda yüksek olduğu belirlenmiştir ($U=6080.000$, $P=0.004$). Bu durum kız öğrencilerin olayları anlamlandırma ve duygularını ortaya koymakta daha yetkin olduğunu düşündürmektedir.

Farklı iki bölümde okuyan öğrencilerin duygusal zekâ puan ortalamaları ile buldukları sınıflar incelendiğinde 1. ve 2. sınıf öğrencilerinde orta düzeyde olduğu görülmektedir (Şen, 2018). Benzer şekilde farklı çalışmalarda öğrencilerin duygusal zekâ puan ortalamasıyla öğrenim gördükleri sınıf arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p < 0.05$) (Yılmaz & Özkan, 2011; Kılıç et al., 2017). İran'da yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin üniversitede okudukları yıl arttıkça duygusal zekâ durumlarının arttığı, 4.sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ puan ortalamalarının 1.sınıfı göre yüksek olduğu belirtilmiştir (Hajibabae et al., 2018). Benzer sonuçlar çalışmamızda da sınıf arttıkça duygusal zekâ puan ortalamasının anlamlı düzeyde arttığını göstermiştir. Bu durumun öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerinin artması, sosyal ve kişilerarası becerilerinin olumlu yönde gelişmesinin etkileri olduğu düşüncesine varılmıştır.

Yılmaz ve Özkan (2011), duygusal zekâ puan ortalaması ile yaşanan yer arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ancak ailenin gelir durumu ile duygusal zekâ puanının anlamlı oranda değiştirdiği belirtilmiştir (Yılmaz ve Özkan, 2011). Çalışmamızda ise yaşanan yer, ailenin gelir durumu, ailenin yetiştirme tarzı gibi değişkenlerin duygusal zekâ puan ortalamalarını anlamlı oranda değiştirmedikleri belirlenmiştir. Duygusal zekâ gelişiminde mekân, ekonomik durum gibi değişkenler yerine öğrencinin kendine ait (yaş, sınıf gibi) değişkenlerin daha olumlu etkiler yarattığı düşünülebilir.

Duygusal zekâ toplam puan ortalaması incelendiğinde ise, Yılmaz ve Özkan (2011) çalışmasında 293.09 ± 19.87 ; Okumuş ve Uğur (2017) çalışmasında 146.30 ± 14.67 ; Tofighi ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında 121.08 ± 17.56 olarak bulunmuştur

(Yılmaz ve Özkan, 2011; Okumuş ve Uğur, 2017; Tofighi et al., 2015). Yılmaz ve Özkan (2011) çalışmasında, duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde ise en yüksekte aşağı doğru sıralandığında kişisel beceriler, kişiler arası beceriler, uyumluluk, stresle başa çıkma, genel ruh durumu iken, Okumuş ve Uğur (2017) çalışmasında alt boyutlar en yüksek iyimserlik/ ruh halinin düzenlenmesi; duyguların değerlendirilmesi ve duyguların kullanımı şeklinde sıralanmıştır (Yılmaz ve Özkan, 2011; Okumuş ve Uğur, 2017). Tofighi ve arkadaşları (2015) çalışmasında ise duygusal zekânın alt gruplarında, ilişki yönetimi, diğer faktörlerin ortalamasından yüksek bulunmuştur (Tofighi et al., 2015). Kılıç ve arkadaşları (2017) yaptığı çalışmada, öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği toplam puan ortalamalarının düşük (123.31 ± 34.27) olduğu ve %45'inin duygusal zekâ düzeyinin geliştirilmeye ihtiyacı olduğu sonucu vurgulanmıştır (Kılıç ve ark., 2017). Bu bulgu hemşirelik lisans öğrencilerinde duygusal zekâ düzeyini düşük (Mahmoud & Mousa, 2013; Duman & Acaroğlu 2014; Tambag et al., 2014) ve orta düzeyde (Avşar & Kaşıkçı, 2010; Karabulutlu et al., 2011) bulan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Çalışma bulgumuzdan farklı olarak İran'da yapılan bir çalışmada öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri tatmin edici düzeyde bulunmuştur (Barkhordari & Rostambeygi, 2013). Yapılan başka bir çalışmada duygusal zekâ değerlendirme ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının düşük olduğu, en düşük puan ortalamasının ise "Duyguları Yönetme" alt boyutundan alındığı belirtilmiştir (Mahmoud & Mousa, 2013). Literatürde duygusal zekâ puan ortalamasının en düşük puan ortalamasının "duyguları yönetme" olduğu (Karakas & Küçüköğlü 2011; Duman & Acaroğlu 2014) bazı çalışmalarda da "duygulardan faydalanma" alt boyutunun düşük puanda olduğu belirtilmiştir (Mahmoud & Mousa, 2013). Tuncer & Demiralp (2016), çalışmasında, hemşirelerin DZÖ alt boyutları olan "kişiler arası ilişkiler" ve "genel ruh hâli" alt boyutları puanları ile yaş değişkeni arasında; negatif yönde, zayıf derecede, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tuncer & Demiralp, 2016). Hemşirelerin duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olduğunu (Büyükbayram et al., 2016; Okumuş ve Uğur, 2017; Cerit ve Öz, 2019) hemşirelerin duygusal zekâ seviyelerinin orta düzeyde olduğunu (Avşar ve Kaşıkçı, 2010)

ve düşük düzeyde olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır (Duman & Acaroğlu, 2014; Kılıç et al., 2017). Büyükbayram ve arkadaşları (2016) çalışmasında, duygusal zekâ toplam puan ortalaması 225.85±26.10 olarak bulunmuş ve duygusal zekâ ölçeğinin kişisel farkındalık alt boyutu diğer boyutlara oranla daha yüksek bulunmuş, ancak kişilerarası beceriler, şartlara ve çevreye uyum, stres yönetimi ve genel ruh durumu alt boyutlarının daha düşük olduğu saptanmıştır (Büyükbayram et al. 2016). Benzer sonuçlar Yılmaz ve Özkan (2011) çalışmasında da vardır. Çalışmamızda duygusal zekâ puan ortalamalarının düşük olduğu belirlenmiştir (145±18.2). Alt ölçek puanları iyimser (ruh hâlinin düzenlenmesi) 24.06±8.35, Duyguların Değerlendirilmesi 20.50±6.20, Duyguların Kullanımı 18.50±7.00 olarak bulundu. Çalışmamızda öğrencilerin yarısına yakının duygusal zekâ düzeyinin düşük çıkması ve duygularının kullanımı konusunda yetersiz olmaları dikkat çekicidir. Bu sonuç, öğrencilerin duygusal zekâlarının gelişiminin desteklenmediğini düşündürmüştür. Bu bağlamda hemşirelik müfredatının duygusal zekâyı etkileyen faktörler açısından gözden geçirilmesi ve duygusal zekâyı geliştirici eğitim stratejilerine yer verilmesi düşünülmektedir.

Duygusal zekâ gelişimindeki eksikliklerin hem kişilerarası ilişkilerde hem de mesleki başarıda çok önemli bir role sahip olduğu belirtilmiştir. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerini geliştirmeye yönelik uygulanan eğitim programlarının etkili olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmaktadır (Codier & Odell 2014; Ouyang et al., 2015). Yapılan bir çalışmada, hemşirelerin duygusal olarak zor durumları yönetmede hazırlıksız olduğu belirtilmiştir. Duygusal zekânın gelişmesi beklenmeyen durumlarda problem çözme yeteneğini olumlu yönde etkilemekte sonrasında akademik başarı artmakta ve stresle başa çıkma kolaylaşmaktadır (Dooley et al., 2019). Yapılan bir çalışmada hemşirelik bölümünde okuyan kendisini içe dönük olarak tanımlayan öğrencilerin duygusal zekâ puan ortalamaları ile kişisel farkındalık ve genel ruh hâli puan ortalamaları kendisini girişken, konuşkan ve sessiz sakin olarak tanımlayan öğrencilerden düşüktür. Kendisini “konuşkan girişken” olarak tanımlayan öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği puan ortalaması 212.6±32.3, içe dönük olarak tanımlayanların ise 192.6 ±38.0’dır (Sevindik et al., 2012). Başka bir çalışmada duygusal zekâ ile empati arasında pozitif bir ilişki varlığından bahsetmektedir (Hajibabae et al., 2018). Kunduracılar ve arkadaşları (2012), öğrencilerin farkındalık düzeylerinin, mesleği tercih etme nedenleri ile ilişkilendirilebileceği gösterilmiştir. Mesleklerini bilinçli ve istekli olarak tercih edenlerin mesleki farkındalık düzeylerinin, zorunluluk veya baskı sonucu tercih edenlerinkine oranla daha yüksek olduğu da belirtilmiştir (Kunduracılar, et.al. 2012). İran’da yapılan bir çalışmada, sosyal ve kültürel bağlamdaki farklılıkların, duygusal zekâ kavramını etkilediği örneğin batı ülkelerinde hemşirelerin profesyonel pozisyonlarının gelişmekte olan ülkelere göre farklı olduğu ve bu durumun muhtemelen hemşire motivasyonunu etkileyeceğinin altı çizilmiştir (Hajibabae et al., 2018). Duygusal zekânın insanlarda duygu ve duyguların rolü ile ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Duygusal zekânın gelişimi, hemşirelerin duygularının büyümesinde ve empatik ilişkilerin kurulmasında iyi bir strateji olarak görülmektedir (Hajibabae et al., 2018). Başka bir çalışmada hemşirelerin iyimserlik/ruh hâlinin düzenlenmesi

ile bireylere saygılı olma arasındaki pozitif ilişki bulunmuştur (Okumuş & Uğur 2017). Çalışmamızda, öğrencilerin %53.2’si hemşirelik mesleğini seçtiği için kendini mutlu hissettiğini ifade etmiştir. Hemşirelik mesleğini seçtiği için kendini mutlu hissedilen öğrencilerin iyimserlik puanları ve mesleğini başkasına önerme durumları artmıştır. Mesleğini bir başkasına öneren öğrencilerin duygularını kullanımı arasında ise zayıf bir ilişki olması dikkat çekicidir. Okulu bitirdikten sonra hemşirelik mesleğine devam etmek isteyen öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği alt bölümü olan duygularını değerlendirme arasında ilişki bulunmuştur. Elde ettiğimiz veriler mesleği sevme, mesleği devam ettirme isteğinin duygusal zekâ puanı ortalamalarına olumlu yansıdığını göstermektedir. Özellikle okulu bitirdikten sonra da hemşirelik mesleğinde kararlı olan öğrencilerin duygularını daha iyi değerlendirdikleri belirlenmiştir. Bu durumun da mesleki performansı daha çok artıracaklarını böylece hasta memnuniyetinin de artabileceğini düşünmekteyiz.

SONUÇ

Bu çalışma, hemşirelik mesleğine yönelik düşüncelerin duygusal zekâyı etkilediğini göstermektedir. Öğrencilerin yaş ve cinsiyet durumları duygusal zekâ puanını değiştiren değişkenlerdir. Öğrencilerin duygusal zekâlarının düşük düzeyde olduğu, yarından fazlasının mesleğini sevdiği ancak bu durumdan emin olmayanların sayısının da yüksek olduğu görülmektedir. Mesleğini seven, devam ettirmek isteyen ve başkasına öneren meslek adaylarının duygularını daha iyi değerlendirdiği, daha iyimser olduğu ve bu bakış açısının duygusal zekâ düzeylerine olumlu yansıdığı anlaşılmıştır. Hemşirelik mesleğini sevme ve mesleğin farkındalığın ve mesleki performansın artırılması, problem çözme tekniklerinin geliştirilmesi ve iletişim problemlerinin ortadan kaldırılması adına duygusal alanı geliştirmeye yönelik uygulamalara yer verilmelidir. Özellikle iletişim ve duygusal becerilerin geliştirilmesine yönelik derslerin ders müfredatlarına eklenmesi ve en az beceri dersleri kadar önemsenmesi yararlı olabilir. Hemşirelik mesleğine farklı bir bakış açısı getirmek adına öğrencilerin duygularını kontrol etme ve duygularını değerlendirme fırsatı sunulmasının da kişisel ve mesleki gelişime önemli katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

TEŞEKKÜR

Çalışmamızın anketine katılmayı kabul eden hemşirelik bölümü öğrencilerine ve anketlerin uygulanmasına yardımcı olan hemşirelik 4.sınıf öğrencileri Ayşegül Köse ve Rabia Er’e teşekkür ederiz.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Abe, K., Evans, P., Austin, E., Suzuki, Y., Fujisaki, K., Niwa, M., Aomatsu, M. (2013). Expressing one’s feelings and listening to others increases emotional intelligence: a pilot study of Asian medical students. *BMC Medical Education*, 13(82). <http://www.biomedcentral.com/1472-6920/13/82>.
- Avşar, G., Kasıkçı, M. (2010). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zekâ düzeyi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1),1-6.

- Barkhordari, M., Rostambeygi, P. (2013). Emotional intelligence in nursing students. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*,1(12),46-50.
- Büyükbayram, A., Baysan Arabacı, L., Taş, G., Varol, D. (2016). Öğrenci Hemşirelerin Duygusal Zekâ ve Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ile Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişki. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 1(3), 29-37.
- Codier, E., Odell, E. (2014). Measured emotional intelligence ability and grade point average in nursing students. *Nurse Education Today*, 34(4),608-612. doi/10.1016/j.nedt.2013.06.007.
- Çankaya, M., Eriş, H. (2020). Hemşire ve Ebelerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.19(74),656-664.
- Dooley, D., East, L., Nagle, C. (2019). Emotional intelligence: a qualitative study of student nurses' and midwives' theoretical and clinical experience. *Contemporary Nurse*, 55:4-5, 341-350. DOI: 10.1080/10376178.2019.1661784.
- Duman, D., Acaroğlu, R. (2014). Hemşirelik Yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile empati becerileri arasındaki ilişki. *Florence Nıgtingale Hemşirelik Dergisi*, 22(1), 25-32.
- Erdoğdu, M. (2008). Duygusal Zekânın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7,62-76.
- Erigüç, G., Eriş, H., Kabalcıoğlu, F. (2014). Emotional Intelligence And Communication Skills Of Nursing Students: Example Of Harran University School Of Health. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6, 398-412.
- Hajibabae, F., Farahani, M., Ameri, Z., Salehi, T., Hosseini, A. (2018). The relationship between empathy and emotional intelligence among Iranian nursing students. *International Journal of Medical Education*, 9,239-243. DOI: 10.5116/ijme.5b83.e2a5.
- İkiz, E., Totan, T. (2012). "Üniversite Öğrencilerinde Öz-Duyarlık ve Duygusal Zekânın İncelenmesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,14 (1), 51-71.
- Karabulutlu, E.Y., Yılmaz, S., Yurttaş, A. (2011). Öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2),75-79.
- Karakaş, A.S., Küçüköğlü, S. (2011). Bir eğitim hastanesinde çalışan hemşirelerin duygusal zekâ düzeyleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*,14(3),8-13.
- Kılıç, H., Çağlıyan, S., Sucu Dağ, G.(2017). Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14 (4), 275-282. Doi:10.5222/Head.2017.275
- Kozłowski, D., Hutchinson, M., Hurley, J., Rowley, J., Sutherland, J. (2017). The role of emotion in clinical decision making: an integrative literature review. *BMC Medical Education*, 17,255. DOI 10.1186/s12909-017-1089-7.
- Kunduracılar, Z., Akbaş, E., Büyükuysal, Ç., Biçki, D., Erdem, E. (2012). Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinde Mesleki Farkındalığın Değerlendirilmesi. *Journal of Higher Education and Science*, 2(3),186-192 DOI: 10.5961/jhes.2012.049.
- Mahmoud, H., Mousa, M. (2013). Emotional intelligence among baccalaureate students at the faculty of nursing, Alexandria University, Egypt:a crosssectional study. *Journal of Education and Practice*, 4(27),49-62.
- Okumuş, D., Uğur, E. (2017). Hemşirelerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Bakım Davranışlarına Etkisi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*,(2),104-109.
- Ouyang, Z., Sang, J., Li, P., Peng, J. (2015). Organizational justice and job insecurity as mediators of the effect of emotional intelligence on job satisfaction: A study from China. *Personality and Individual Differences*, 76,147-152. doi/10.1016/j.paid.2014.12.004.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25(2),167-177.
- Sevindik, F., Uncu, F., Güneş Dağ, D.(2012). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *F.Ü.Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 26 (1), 21- 26.
- Snowden, A., Stenhouse, R., Young, J., Carver, H., Carver, F., Brown, N. (2015). The relationship between emotional intelligence, previous caring experience and mindfulness in student nurses and midwives: a cross sectional analysis. *Nurse Education Today*, 35, 152-158.
- Stiglic, G., Cilar, L., Novak, Z., Vrbnjaka, D., Stenhouse, R., Snowdend, A., Pajnikihar, M.(2018). Emotional intelligence among nursing students: Findings from a crosssectional study. *Nurse Education Today*.66,33-38.
- Şen, C. (2018). Sosyal Hizmet Bölümü İle Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Durumlarının Karşılaştırılması. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,18(2),235-260.
- Şişman, F.N., Buzlu, S. (2016). Can Affective Domain Skills be Developed in Nursing Education? *Medeniyet Medical Journal*, 31(4),296-300. Doi:10.5222/MMJ.2016.1006.
- Tambag, H., Kaykunoğlu, M., Gündüz, Z., Demir, Y. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11(1),41-46. http:// www.kuhead.org/jvi.aspx?pdır=kuhead&plng=tur &un=KUHEAD-40427.
- Tatar, A., Tok, S., Saltukoğlu, G. (2011). Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21 (4), 325-338. DOI: 10.5455/bcp.20110624015920.
- Tofighi, M., Tırgari, B., Fooladvandi, M., Rasouli, F., Jalali, M. (2015). Relationship Between Emotional Intelligence And Organizational Citizenship Behavior In Critical And Emergency Nurses In South East Of Iran. *Ethiop J Health Sci*, 25 (1). DOI: http://dx.doi.org/10.4314/ejhs.v25i1.11
- Tuncer, M., Demiralp, M. (2016). Psikiyatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerde Duygusal Zekâ Ve İletişim Becerileri İlişkisi: Çok Merkezli Bir Çalışma. *TAF Prev Med Bull*, 15(5),389-395. DOI: 10.5455/pmb.1-1448277282.
- Yeniçeri, E.N., Yıldız, E., Seydaoğulları, A., Güleç, S., Çetin, E., Baldemir, E. (2015). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde duygusal zekâ ve empati ilişkisi. *Türk Aile Hek Dergisi*, 19 (2), 99-107. DOI: 10.15511/tahd.15.02099
- Yılmaz, E., Özkan, S. (2011). Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1),40-49.